

Alkoholmissbrukets problematik

Av dr *Torsten Kullander*, Lund

Ännu har man inte lyckats finna nyckeln till kunskap om de dunkla krafter, som framkallar alkoholmissbruk med dess märkliga form av mänskligt förfall. Alla torde emellertid vara väl medvetna om de många svårigheter, bekymmer och lidanden för såväl individ som samhälle som förorsakas härav. Alkoholsjukdomens natur och yttersta orsaker har varit föremål för många spekulationer genom tiderna. Utan att närmare beröra de historiska aspekterna skall endast omnämnas huru den svenske läkaren Magnus Huss redan för över hundra år sedan påpekade de allvarliga följderna av alkoholmissbruk och fäste uppmärksamheten på dess nära samband med vissa folksjukdomar. Alkoholismen som sjukdom är en uppfattning som först vunnit burskap i vår egen tid med dess liberala livssyn och den i samband härmed framkallade förskjutningen i den moraliska värdeskalen. Trots den rationella syn på detta allvarliga problem vilken nu är förhärskande, saknas dock ej kritiska röster. Orsakerna till divergenserna i uppfattning torde till stor del vara betingade av svårigheterna att kunna avgränsa och definiera vad som egentligen är att anse som alkoholism. I de västerländska kulturländerna använder ungefär 70 % av befolkningen alkohol, men endast en ringa procent av dessa brukar alkohol till övermått och blir vad man kallar alkoholister, dvs. får ett sjukligt begär till en okontrollerad konsumtion av alkohol eller alkoholhaltiga drycker. Från vetenskaplig synpunkt definieras begreppet ibland med hur stor del av kroppens energiomsättning, som täckes genom alkoholförtäring. Vanligen anses alkoholism föreligga om över 20 % av energiomsättningen i kroppen täckes av alkohol.

Dessa definitioner synes dock ej vara tillfredsställande ur praktiska synpunkter. När det gäller nykterhetsvårdsklienteletets representativitet finner man att åtminstone tidigare endast ca 20 % av samhällets alkoholister infångats. Den nya lag-

stiftningen sedan motbokens slopande har i viss mån ändrat detta förhållande men fortfarande torde många fall av missbruk undgå att komma till allmänhetens kännedom. Ehuru en förhållandevis ringa procent människor blir hemfallna åt dryckenskap ur statistisk synpunkt är det likväl ett problem av stor social och allmänmänsklig betydelse. Enbart i vårt land uppskattas antalet alkoholister till lågt räknat 200.000 och av dessa är omkring 25.000 mer eller mindre allvarligt skadade av alkohol. Denna månghövdade skara av individer berövas sina arbetsinsatser till skada för dem själva, deras familjer och anhöriga och vår solidaritetskänsla kräver vårt bistånd till deras återinpassning i den stora arbetsgemenskapen. Den primära förutsättningen för att komma till rätta med denna uppgift är en rationell behandling. En sådan kan givetvis först uppnås då man kunnat påvisa eller förklara vad som i grund framkallar missbruket. Man har pekat på många olika etiologiska faktorer, men ännu har man ej kunnat finna någon slutgiltig förklaring. Liksom på andra områden ligger dessutom här faran nära till hands för en förväxling mellan orsak och verkan. Talrika psykiska abnormtillstånd, som i sig själva kan ge upphov till allvarliga personliga och sociala konfliktsituationer och missförhållanden, har tidigare satts på alkoholismens konto. Så är väl fallet även i dag ehuru möjligheterna till en separering av dylika delinkventer från de verkliga alkoholisterna alltmera kan genomföras. Sammanblandning av begreppet alkoholism med narkomani av olika slag har också bidragit till en utsuddning av gränserna. Särskilt skall framhållas morfinism och barbiturism. Skillnaderna mellan dessa tillstånd och alkoholism är emellertid påtagliga och reella.

Som bekant blir praktiskt taget alla, som använder morfin eller närbesläktade preparat, på ganska kort tid slavar under detta medel och

måste till varje pris skaffa sig stigande mängder av det giftiga ämnet och detta merendels i doser som månghundrafalt överstiger den dödliga engångsdosen. Narkomani är ju också förbehållet vissa typer av läkemedel, ämnen som ej är fritt tillgängliga för allmänheten på samma sätt som alkohol eller kan tänkas få samma användning. Alkohol i sina olika beredningar är ju drycker, som förtäres av ett mycket stort antal människor och i de flesta fall för sällskaps skull, men det är endast ett fåtal som blir vanedrinkare. Alkohol har dessutom en aptitstimulerande effekt och har värde som energikälla. Viktigaste skillnaden är väl dock alkoholens förmåga att kunna ge svåra nutritionsskador efter längre tids förtäring, då ju födointaget minskar i motsvarande mängd med energitillförseln genom alkohol.

Å andra sidan föreligger även likheter med narkomani genom alkoholens påverkan på psyket med en känsla av välbefinnande som följd och kanske också ett lugnande inflytande, allt anledningar som icke är av oväsentlig betydelse för många stressade nutidsmänniskor. Man har också pekat på verklighetsflyktsmomentet och alkoholens värde som inspirationskälla. Emellertid kan man inte på vetenskapens nuvarande ståndpunkt med bestämdhet påstå att alkoholism är likställt med narkomani. Det avgörande kriteriet härvidlag får väl sägas vara nutritionsskadornas

roll i sammanhanget. Man kan ej utesluta att alkoholismen har sin grund i en brist påminnande om vitaminbrist etc. framkallat av nutritionsrubningen.

På grund av oklarheten i vad som förorsakar alkoholismen har också de åtgärder av olika slag, som utnyttjas för förhindrandet av missbruk och botandet av alkoholister och dessas återförande till ett normalt produktivt arbete fått många former och uttryckssätt. Viktigast är emellertid det profylaktiska arbete som nedlägges. Man är huvudsakligen inriktad på faktorer som kan ha inflytande på nu kända förhållanden och som befordrar uppkomst av alkoholmissbruk, nämligen sociala, ekonomiska, psykologiska och personliga faktorer. Den medicinska sidan av problemet har dock alltmera kommit i förgrunden och då speciellt forskningen.

I det följande skall ges en kort översikt av aktuella åtgärder och en värdering av de möjligheter, som står till buds för behandling av dessa olyckliga människor med särskild hänsyn till förhållandena, som råder i vårt eget land. Det är med växande oro som man tar del av uppgifterna om de ständigt ökande kadrarna av ungdom, som alltmera brytes ned av alkoholmissbruk. Under de senaste åren har en markant ökning av fylleriförseelserna i de tidigare åldrarna ägt rum. Av tillgänglig statistik framgår sålunda att fyllerister

TABELL 1. Procentuell fördelning av starksprit, öl och vin av totalkonsumtionen (räknat i imperial gallons absolut alkohol och per capita över 15 år) samt antalet alkoholister (per 100.000 över 20 år) i olika länder. Siffrorna gäller för åren 1949—52 för konsumtion och 1946—48 för alkoholistantalet. (Efter Popham, Int. J. Alc. & Alcoholism 1955.)

Land	stark-sprit %	öl %	vin %	Totalkonsumtion		Alkoholism	
				Kvantitet	Rangordning	Antal	
Frankrike	24	8	68	2,95	1	1	5.200
USA	37	52	11	1,66	3	2	3.952
Sverige	68	28	4	1,06	7	3	2.580
Schweiz	21	28	51	1,60	4	4	2.385
Danmark	16	73	11	1,29	6	5	1.950
Canada	30	64	6	1,48	5	6	1.804
Norge	56	37	7	0,62	8	7	1.560
Finland	77	17	6	0,55	9	8	1.430
Italien	10	2	88	2,05	2	9	500
Belgien	10	89	1	1,65	—	—	—
Nederländerna	49	48	3	0,94	—	—	—
Storbritannien	11	85	4	1,28	—	—	—
Irland	27	70	3	0,98	—	—	—

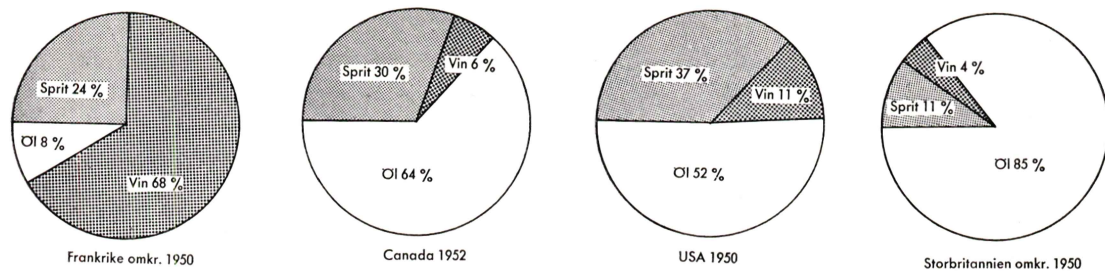

Diagram 1. Procentuell fördelning av alkoholhaltiga drycker efter mängden absolut alkohol i några främmande länder.

i åldersklasserna 15—19 år och 19—24 år ökat med mer än det dubbla sedan 1955, då restriktionssystemet med motbok upphävdes och den nya nykterhetslagstiftningen infördes. Då ju en sådan utveckling ur alla synpunkter är synnerligen allvarlig och beklaglig och i framtiden kommer att skada samhället i högre grad än nu är det särskilt angeläget med en närmare analys av orsakerna till denna ogynnsamma utveckling och de åtgärder som vidtages. I diskussionen har åtgärderna uppdelats i sådana av profylaktisk art och sådana av medicinsk natur. Däremot har ej alkoholistanstalterna, länkrörelsen m. m. närmare berörts när dessa institutioner ej torde ha samma aktualitet, när det gäller ungdomsklientelet.

Förändringen av konsumtionsmönstret

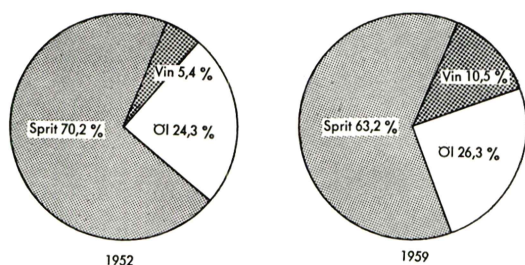
Det är sedan gammalt ett välkänt faktum, att förtäringen av starksprit procentuellt sett är störst i de nordiska länderna och i Förenta Staterna. Många har velat i detta se en av anledningarna till den höga frekvensen av alkoholmissbruk i dessa länder. I tabell I och diagram I kan man avläsa hur konsumtionsmönstret varierar i olika länder. I Frankrike sker sålunda huvudparten av konsumtionen i form av vin. Icke mindre än 150 l vin per capita förtäres där under året. Lägst är konsumtionen av vin och starksprit i England, där icke mindre än 85 % av all alkohol förtäres i form av öl. När det gäller fördelningen av alkoholister är siffrorna något annorlunda. Främst står Frankrike följt av USA och Sverige.

Vetenskapliga undersökningar under senare år

har visat, att blodalkoholkoncentrationen snabbast uppnås efter konsumtion av starksprit medan samma mängd alkohol utspädd som ex. vis grogg ger lägre kurva.

Den lägsta koncentrationen erhålles efter konsumtion av maltdrycker. Av alkohol kräves 1½—2 ggr så stor viktsmängd i form av öl som i form av starksprit för att ge samma blodkoncentration. Därigenom erhålles även skillnad i effekt på organismen. Starksprit ger därvid 3—4 ggr kraftigare verkan än sprit i form av maltdryck. Detta gäller emellertid vanligen endast de sinnesfysiologiska bortfallssymptomen, dvs. sådana reaktioner, som kan mätas objektivt och exakt medan de emotionella faktorerna som irriterabilitet, aggressivitet, brutalitet och emotionella spännings- och reaktionstillstånd har en dålig relation till blodalkoholhalten. Förhållandena i Frankrike synes ej kunna inge några förhoppningar om att minskningen av superiet och alkoholistfrekvensen skall kunna ske med hjälp av en förskjutning i konsumtionsmönstret. Emellertid gäller ju denna statistik för ett annat land än Sverige och med en annan social struktur och andra betingelser ur prisbildningssynpunkt m. m. Därtill är statistiken på detta område synnerligen bristfällig och osäker. Hur som helst torde det emellertid vara önskvärt med en minskning av konsumtionen av starksprit även om chanserna för någon minskning av alkoholismen ej är att vänta. Klagomålen från de nykterhetsvårdande myndigheterna om det tilltagande vindrickandet och de skadliga verkningarna härav kan ej anses vara någon anledning till förändring av den inriktade politiken. Det är givet, att en förskjutning

Diagram II. Förändring i konsumtionsmönster i Sverige från 1952 till 1959.

mot svagare alkoholdrycker ej kan verka i ogynnsammare riktning än starksprit, men att vissa fördelar skall kunna uppnås, i synnerhet ifall en övergång till mera maltdrycker kan äga rum. Förändringen i alkoholvanor i vårt land sedan 1952 framgår av diagram II.

Prisutvecklingen

Det enda som synes vara säkert fastslaget när det gäller alkoholism är att antalet alkoholister regelbundet ökar med ökad konsumtion. En annan sak som också är ostridig i detta sammanhang är att med den stigande levnadsstandarden har antalet absolutister minskat. Undersökningar från Canada har också visat att alkoholkonsumtionen står i direkt relation till den sociala och ekonomiska standarden. Andra viktiga faktorer är samhällstypen och utbildningen. I tätbebyggelse och hos grupper med högre utbildning

minskar antalet absolutister avsevärt. Den snabba ekonomiska utvecklingen i vårt land med snabbt stigande levnadsstandard och stor efterfrågan på arbetskraft och med överfull sysselsättning har bidragit till att speciellt de yngre åldersklasserna har fått en snabb och stark köpkraft, utan att dessa grupper i motsvarande grad har de ekonomiska skyldigheter i form av familjebildning och fasta utgifter för bostad m. m. som andra grupper i samhället. En snabbare mognad hos ungdomen nu än förr torde också bidra till den ökade konsumtionen i dessa åldersklasser. Orsakerna torde i viss mån kunna tillskrivas den suggestion och propaganda som kommer från nöjesindustrin och reklamen.

Vilka möjligheter till en förbättring av rådande förhållanden kan då tänkas? En utväg vore naturligtvis en ytterligare höjning av spritpriserna. Sådana korrekationer av alkoholpriserna i förhållande till höjningen i levnadsstandarden sker ju också tid efter annan såsom framgår av diagram III. Många torde vara företrädare för den uppfattningen, att alkoholmissbruket skulle helt kunna stävjas och kontrolleras enbart genom prispolitiska åtgärder. Detta torde emellertid till stor del endast vara en chimär. Orsakerna härtill är flera beroende på själva alkoholproblemets komplicerade natur. Som vi har sett i det föregående ligger numera huvudparten av fylleriförseelser inom de yngre åldersklasserna

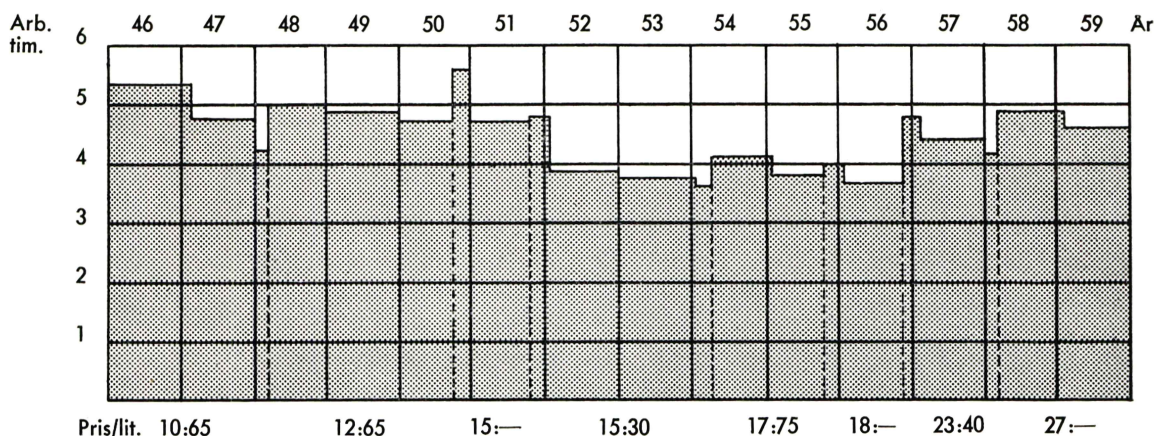

Diagram III. Diagrammet visar det antal timmar en manlig svensk industriarbetare behövt arbeta för att lönen skall motsvara priset för en liter renat brännvin.

och även en relativt kraftig prishöjning på sprit skulle endast i måttlig grad påverka denna grupp. När det gäller de avancerade alkoholisterna har en prishöjning praktiskt taget ingen effekt alls utom möjligen i negativ riktning då detta klientel under alla omständigheter torde köpa sprit till vilket pris som helst och en prishöjning endast skulle komma att gå ut över de andra familjemedlemmarna. En viss spärr härvidlag kan ju sägas ligga i den moderna socialpolitiken med de direkta barnbidragen m. m. men någon förbättring i nykterhetstillståndet torde ej vara att vänta.

En prishöjning torde därför i största utsträckning i stället drabba måttlighetskonsumenterna. Här kommer nu ett viktigt spörsmål in i bilden. Den moderna livsuppfattningen har satt som sitt mål, att alla samhällsgrupper skall i görligaste mån bidra till de svagare minoriteternas hjälp genom den samfällida solidariteten. När det gäller alkoholen måste man därvid ovillkorligen ställa sig frågan hur långt man skall anse, att majoriteten av folket skall sträcka sig i sin solidaritet med minoritetsgrupperna och i detta fallet alkoholmissbrukarna. Dessa uppgår i de flesta moderna länder till omkring 5 % av totalbefolkningen. Det är givet, att det måste finnas en viss ekonomisk gräns som ej utan tungt vägande skäl kan överskridas. För närvarande torde dock priset på spritdrycker i förhållande till andra varor vara för lågt och en korrektion av priset upp till 1946 års nivå anses rimlig. Efter en dylik korrektion torde emellertid med största sannolikhet en ytterligare prishöjning ej få önskat resultat. Andra vägar för en förbättring av nykterhetstillståndet måste då beträdas och i vårt moderna samhälle lämnas inga möjligheter oprövade. Här kommer andra profylaktiska åtgärder i centrum för intresset, nämligen propaganda och upplysningsverksamhet av olika slag.

Upplysningsverksamheten

Gångna tiders mera begränsade perspektiv på alkoholproblemet med tyngdpunkten förlagd till moral och skuld känsla har som tidigare nämnts ersatts med en mera vidsynt och humanitär in-

ställning. Den allmänna opinionens inflytande torde emellertid ha stor betydelse när det gäller att åstadkomma en förbättring av nykterhetstillståndet. Den på bred basis upplagda moderna upplysnings- och propagandakampanjen får ses som ett uttryck för denna uppfattning. Redan på tidigt stadium bibringas ungdomen den första insikten om de allvarliga följderna av missbruk och allmänhetens negativa inställning till fylleriet. I folkskolans högre klasser utdelas upplysningslitteratur och här förmedlas även en viss undervisning. Det är emellertid viktigt att dylik information för ungdom fortsätter ut i livet och så att alla grupper av ungdomen kan nås. Detta är av stor vikt, då ju allt större del av alkoholmissbruket förskjuts mot de yngre åldersklasserna. Hur allvarlig situationen är belyses av den ökade frekvens av svåra skador i form av delirium tremens m. m., som nu även förekommer hos ungdomar, t. o. m. under 21 års ålder. Här torde upplysningsverksamheten fortfarande kunna uträtta mycket. Förutsättningarna för en effektiv upplysningskampanj torde emellertid vara bl. a. att alla de olika nykterhetsfrämjande organisationerna kunde förenas genom ett mera intimt samarbete än som nu är för handen. Ett sådant samarbete kan på bästa sätt uppnås ifall ett överordnat enhetligt samarbetsorgan inrättades som helt kunde överblicka upplysningsarbetet och därigenom bli i stånd att fästa uppmärksamheten på de punkter i arbetet, som är av speciellt intresse. Härmed följer givetvis också ett ökat behov av personella och ekonomiska resurser. Lättast torde detta kunna ordnas genom ett statligt organ. En viktig punkt skall här omnämnas, nämligen kravet på nykterhet i samband med förändring av motorfordon. Ungdomens stora intresse för motorfordon av alla slag är ju välkänt. En strängare bedömning vid utfärdandet av lämplighetsintyg för förande av fordon med hänsyn till nykterheten torde vara på sin plats och kan bli av stor betydelse för att tränga alkoholkonsumtionen tillbaka och förmå ungdomen till större avhållsamhet från alkohol. Propaganda på biografier, i TV, radio och press är också av betydelse. Inrättandet av alkoholpolikliniker och

rådgivningsbyråer är andra värdefulla positiva förslag. Den medicinska sidan av alkoholproblemet har därmed också fått ökat erkännande.

Den medicinska behandlingen

Även om all den tidigare omnämnda preventiva verksamheten har den största betydelse i det aktuella nuet för nykterhetsarbetet måste likväl den medicinska behandlingen anses som den fasta grund på vilken allt arbete inom alkoholistvården i framtiden skall byggas. Skador av alkoholmissbruk är i alla fall hur man än vrider och vänder på problemet i sista hand en medicinsk fråga. Här är emellertid inte platsen att diskutera alla de olika synpunkter i invärtesmedicinskt, fysiologiskt, farmakologiskt, biokemiskt, sociologiskt, psykologiskt och antropologiskt avseende, som kan läggas på detta problem. Spekulationerna över alkoholismen och hur den skall uppfattas ur sjukdomssynpunkt har mycket sys-selsatt den medicinska vetenskapen. Uppfattningen har skiftat och fortfarande föreligger många olika åsikter och tolkningar av problemet. Man har velat förklara alkoholism som en fysisk sjukdom eller en sjukdom som uppstår genom att alkoholen ger en mental, emotionell eller personlighetsförändring. Man har också velat se orsakerna i en neuros eller att alkoholismen är baserad på en specifik ändring från det normala i den totala personligheten. Hypoteser om att det föreligger ett abnormt biokemiskt tillstånd i kroppen i likhet med allergi etc. har också framlagts. Vanligast är väl dock uppfattningen, att alkoholismen är baserad på personlighetsrubbingar av allmän natur såsom psykopati, psykos, psykoneuros som i sin tur ger alkoholism som symtom. I varje fall har man ofta funnit en snabb utmattning som ett utmärkande drag i den prealkoholiska personligheten. De psykologiska variablerna, som karakteriserar en alkoholist är emellertid ej specifika. Man kan likaväl finna samma konstellation hos en icke alkoholist. Skillnaderna mellan grupper av alkoholister och vanliga normala människor är visserligen signifikativa, men å andra sidan kan man finna lika stora eller större skillnader mellan olika grupper av

alkoholister. Än så länge har man således ej på denna väg kunnat upptäcka en potentiell alkoholist på någorlunda tidigt stadium. Kanske kan det i framtiden bli möjligt att sälla ifrån dylika personer och behandla dem annorlunda än vanliga människor, något i stil med en latent diabetespatient med anlag för insufficiens. Än så länge får man emellertid nöja sig med mindre effektiva åtgärder på såväl sjukhus som andra sjukvårdsinrättningar, där alkoholskadade behandlas. Bland alla de metoder och behandlingar som ges skall endast omnämnas vitamininjektioner, stärkande kost, insulinkurer, psykisk rådgivning och antabuskurer. Antabuspreparaten är ett värdefullt bidrag till vår terapeutiska arsenal. Det bör emellertid påpekas, att behandlingen med dylika preparat ej är riskfri och att resultaten ofta ej blivit vad man väntat. I framtiden får man väl hoppas, att bättre preparat skall kunna framställas. Särskilt önskvärt vore ett slags depotpreparat, som kunde ges i injektioner och med mindre biverkningar och mera utdragen effekt. Forskningen på detta område fortgår emellertid liksom på alla andra avsnitt av alkoholforskningen. Det är emellertid vanskligt att i några ord ge en helhetsbild av allt vad som göres på detta område och här skall därför endast ett par aktuella problem tagas upp till närmare belysning.

Den medicinska forskningen

Trots den mycket omfattande vetenskapliga aktivitet, som bedrivs på alkoholforskningens område och sedan ganska lång tid har man ännu inte kommit förbi begynnelsestadiet. Uppmärksamheten riktas för närvarande kanske mest på den påfallande stora frekvensskillnaden i antalet alkoholister som föreligger mellan könen. Alkoholism är ca 5 ggr vanligare bland män än bland kvinnor. Under senare år har visserligen rapporterats en stigande frekvens även bland kvinnorna. Man har velat se denna skillnad endast som ett utslag av civilisationens inflytande, men några säkra belägg härför föreligger ej. Fortfarande är sexuella skillnader i psykopatologin litet utforskade. Man antar, att psykopatologin är den

samma vid någon speciell rubbning hos båda könen, men detta är endast en hypotes. Man vet emellertid, att kvinnliga alkoholister är mer abnormala och visar en mer uttalad personlig desintegration än män. Man vet också att kvinnliga alkoholister oftare är gifta med män som är alkoholister. Kvinnor dricker vanligen mera vin än män. Kanske kan den ökade vinkonsumtionen förklaras av en ökad alkoholism bland kvinnor? Kvinnor dricker dessutom oftare utom allmän insyn och är oftare ett problem för familjen och de anställda. Man vet också att kvinnor börjar dricka vid högre ålder än män och att tiden som förflyter tills alkoholism inträder är kortare än för män. Dessa olikheter kan dock bero på andra orsaker än könet. För att utröna huruvida några skillnader föreligger i dryckesvanor mellan könen i ungdomsåren har man i USA gjort flera omfattande undersökningar. Bl. a. har man intervjuat över 2.000 studerande vid sex high schools i tre olika samhällen i staten Michigan. Bland dessa ansåg sig ca 10 % vara alkoholister och det övervägande antalet befanns vara pojkar. De flesta återfanns bland äldre studenter som själva tjänade pengar och högst frekvens kunde noteras i de högsta och lägsta socialgrupperna. Huvudsakligen dracks alkohol vid grupptillställningar av olika slag. Enkäten avslöjade anmärkningsvärt nog, att fler flickor än pojkar procentuellt sett intog alkohol vid bjudningar. Särskilt gällde detta vid vanliga parties, men även vid speciella s. k. biraftnar och tonårsbjudningar och vid bjudningar hemma hos vänner och släktingar. Hemma i familjen drack också flickor oftare än pojkar. Däremot drack pojkar mer sprit vid s. k. vilda parties och under danstillställningar. Skillnader i total konsumtion kunde också noteras. Sålunda förtärde betydligt fler pojkar så stora kvantiteter att de blev mer eller mindre berusade. Någon skillnad i ålder eller i tidsintervaller för spritförtäring syntes ej föreligga. Skillnader mellan olika grupper av flickor har också konstaterats. Flickor som var aktiva i föreningslivet drack oftare. Religion och ras har också viss betydelse. Det föreligger t. ex. mycket låg frekvens av alkoholister bland judar. Ci-

vilisation förefaller emellertid ej ha den betydelse, som man velat göra gällande och det verkar också som om en skillnad mellan könen föreligger, som kan vara beroende av olikheter i de fysiologiska funktionerna. Denna fråga är emellertid fortfarande oklar och spekulativ.

Experimentella undersökningar på djur har under senare år gjorts för att utforska orsakerna till skillnaderna mellan könen. Undersökningsresultaten är emellertid ej entydiga. Enligt vissa undersökningar har man sålunda ej ansett sig kunna påvisa någon skillnad i konsumtion av alkohol mellan hanliga och honliga möss av samma stam men däremot när olika musstammar jämfördes. Alkoholpreferens skulle bero på genetiska skillnader. Andra forskare anser, att ingen skillnad föreligger i konsumtion av 10 % etylalkohol mellan könen även när hänsyn toges till genetiska förhållanden. Båda könen drack betydligt mera vatten än alkohol och anmärkningsvärt är att genomsnittskonsumtionen av alkohol ej överskrider 28 % av totala energibildningen. Skillnader, som ibland iakttagits mellan könen, har visat sig bero på vatten- och alkoholbehållarnas placering, antalet behållare etc. Man har sålunda kunnat "bota" råttor från "alkoholism" genom omplacering av behållarna etc.

Intressantare är emellertid några försök som nyligen publicerats från franskt håll (1960). På olika grupper av försöksdjur har man gett injektioner av oestrogena hormoner. Man har därvid använt sig av en olivoljelösning med dietylstilbestrolpropionat och givit injektioner under 5—10 dagar. Försöksdjuren var dels hanliga råttor och dels två grupper honliga råttor varav den ena gruppen tidigare fått ovarierna bortopererade. Oestrogener, såväl naturliga som syntetiska, påverkar vattenomsättningen och ger en retention av vatten i vävnaderna och minskar totala vätskeintaget. Hormonerna minskar också aptit och energibehov. Minskningen i alkoholintag var vid försöken avsevärt mycket större än för vatten. Hur mekanismen fungerar härvidlag är ännu oklart, men sannolikt beror denna effekt hos dietylstilbestrol genom direkt påverkan på centrala nervsystemet och nucleus hypothalamicus den

kärna som styr vattenomsättning och födointag genom mättnadskänslan. Detta torde vara den sannolikaste förklaringen då effekten är nästan momentan. Verkan är densamma på såväl hanliga som honliga försöksdjur. Framställning av ett liknande och mera effektivt preparat kan kanske förhindra uppkomsten av alkoholism.

Det synes sålunda som om dessa märkliga resultat kan bilda upptakten till en rikt givande forskning, som kanske kan leda till eliminering av alkoholismen, ett av den moderna civilisationens värsta gissel. Hur som helst torde man endast genom forskning och forskningsarbete kunna komma vidare på detta svåra och otillgängliga område. Ett satsande på den vetenskapliga forskningen torde här liksom annorstädes vara den enda linje, som kan ge några konkreta och bestående resultat i framtiden.

LITTERATUR

1. Aschkenasy-Lelu, P.: Action inhibitrice d'une hormone oestrogène sur la consommation spontanée d'alcool par le rat. Rev. Franc. Etude Clin. Biol. 1960:5:132.
2. Liethelm, O.: Research Project on the Etiology of Alcoholism. Quart. J. Stud. Alc. 1948:9:72.
3. Falkey, B.: Characteristic of Male Alcoholics Admitted to the medical ward of a General Hospital. Quart. J. Stud. Alc. 1957:18:67.
4. Gillespie, R. & Lucas, C.: An unsuspected factor which influences consumption of alcohol by rats. Nature 1957:180:1292.
5. Goldberg, L.: Tillväxtningsproblemet. Nord. Med. 1958:60:1004.
6. Izikowitz, S.: Psykiatriska följdtilstånd efter alkoholbruk och -missbruk. Nord. Med. 1958:60:1009.
7. Kaij, L.: Nykterhetsnämndsklienteletets representativitet. Socialmed. tidskrift 1960:8:291.
8. Lisansky, E. S.: Alcoholism in Women: Social and Psychological Concomitants. Quart. J. Stud. Alc. 1957:18:588.
9. McClearn, G. E. & Rodgers, L. H.: Differences in Alcohol Preference among Inbred Strains of Mice. Quart. J. Stud. Alc. 1959:20:691.
10. Popham, R. E.: A statistical Report Relating to Alcoholism and the use of Alcoholic Beverages in Canada. Int. J. Alc. & Alcoholism 1955:1:5.
11. Sower, Chr.: Teen-Age Drinking as Group Behavior. Implications for Research. Quart. J. Stud. Alc. 1959:20:655.
12. Welberg, L. E.: Alcoholism as sickness. Quart. J. Stud. Alc. 1951:12:217.

Dosering vid svår oro och ångest:

1—2 tabl. Cetiproman forte × 2—3 eller

1—2 ml Cetiproman injektionslösning i. m. × 2—3

Receptvara
Recip-syntes

vid alkoholskador **Cetiproman®**

Cetiproman visar ofta en mycket gynnsam effekt vid rastlöshet, oro, retlighet och irritabilitet. Av denna anledning lämpar sig preparatet väl vid behandling av alkoholskadade, att ges vid orosperioder eller kontinuerligt under månader och hela år.

Recip
Stockholm